

Ollilan kylä Vihdissä

Mikko

Väinö Tannerin perikunnan hallussa on päiväämätön asiakirja, jonka kannessa lukee *"Vihdin Ollilan Isotalo-Alatalon ja Sorkin omistajat vuodesta 1540.*

Valtiovarainvaliokunnan puhenjohtajaa Väinö Tanneria ystävällisestä tutustumiskäynnistä kiittää

SUOMEN ASUTUKSEN YLEISLUETTELO

Liisa Poppius

Luettelon muodostaa kansisivun lisäksi kaksi A4-kokoista sivua käsittävä luettelo ko. omistajista, nimet muunnettu suomenkieliseen muotoon. (Alkuperäisessä asiakirjoissahan ne esiintyvät kunkin ajankohdan mukaisessa ruotsinkielisessä asussa, eikä varmuutta voi olla siitä, mitä nimimuotoa asianomaiset henkilöt ovat käyttäneet).

Luettelo alkaa Isotalon kohdalla Mikko Laurinpojasta, joka oli omistajana 1540-1552. Talo halottiin vuonna 1842, jolloin syntyi Alatalo, jonka ensimmäinen omistaja oli Eerik Mikonpoika Olin 1842-1856. Sorkin ensimmäiseksi isännäksi on merkitty Niilo Mikonpoika 1540-1554. (Liite)

Miksi luettelo alkaa sekä Sorkin että Isotalon kohdalla vuodesta 1540? Tämä johtuu ilmeisesti Kustaa Vaasan aloittamasta entistä järjestelmällisemmästä verottamisesta ja tämän vaatimasta rekisterinpidosta. Asutusta mainituilla tiloilla on ilmeisesti ollut aikaisemminkin.

Greta Hausenin kirjasta *"Nylands ortnamn, deras former och förekomst till år 1600"* näemme, että Vihti esiintyy historiallisissa asiakirjoissa vuodesta 1433 mutta eri kylien nimet alkavat esiintyä muutamaa poikkeusta lukuunottamatta vasta 1539-41. Poikkeukset ovat Lankila v:sta 1442, Enäjärvi v:sta 1451, Kakarla ja Koikkala v:sta 1482, Tervalampi v:sta 1501 ja Kotkaniemi v:sta 1502. Ollila on aluksi nimellä Järvenpää (Jeruenpä, Jervenpeby, Järffepä, Järuepä), v:sta 1564 Ollilana (Ollijby, Olliby, Ollby, Olleby ja v:sta 1569 Ollila). Myös Salmi ja Ruskelä esiintyvät ensi kerran 1540.

Kaarlo Soikkelin historiankirja *VIHTI* (1929) kertoo Ollilaa koskevista asioista mm. seuraavaa. Ollilan kylän pellot ja niityt jaettiin 1770, kaikki tilukset uudelleen jaettu 20.5.1840, jako vahvistettu 28.9.1840. Osuus yhteisessä multapaikassa, myllyssä ja myllymaassa.

N:o 1 Isotalo, perintötila 791,858 ha (halottu osiin 4.8.1840: Isotalo ja Ylitalo. Tilusvaihto puolikasten ja n:o 2 kanssa kylässä, alat muuttuneet:

Isotalo (nimetään kansan kesken Mahlamäeksi):

Valkealähde (8.1), Perälä (11.715), Tuskabacka (8.8), Santala (1.01), Rasila (5.5), Isotalo (414.02)

Ylitalo: Vääräkoivu (13.08), Ropakko (6.73), Kantoliini (1.260), Rajala (15.00), Kuuslampi (13.0), Vuorela (27.6), Ylitalo (265.545)

N:o 2 Sorki (v:n 1897 maakirjatutkinnon mukaan Sorkki), perintötila 1146,468 ha (Tilusvaihto N:o 1 osien kanssa):

Rajamäki (19.420), Santala (6.776), Sandbacka (27.445), Niemelä (8.677), Kortesus (1.760), Saarijärvi (344.62), Rantaniitty (0.97), Pyyslampi (21.52), Sorkki (715.88)". [Sivu 37.]

Kirjassa on J. Paatelan vuonna 1906 piirtämä kuva Mahlamäen talosta.

Soikkelin kirjassa sivulla 161 on lueteltu Vihdin kylät ja niissä olleiden talojen lukumäärä 1500-luvulla, jolloin Ollilassa sanotaan olleen kasi taloa. Kirjassa luetellaan myös Vihdin alkuperäiset asutusalueet, näistä sanotaan sivulla 160: "Kolmas asutusala oli Vantaanjokeen juoksevan vesistön alkupää Kortjärven ja siitä juoksevan joen rannoilla, etelästä käsin lueteltuna: Järvenpää eli Ollila,

Ruskela, Salmenkylä, Härkälä eli Koski, Paakkala eli Kortjärvi sekä Tuohilammen rannalla Tuohilampi.

Kirjasta ilmenee myös (siv. 223), että Vihti kuului 1500-luvulla kahteen lääniin, Hämeen ja Raaseporin lääneihin. Kunta oli jaettu neljännekuntiin, näihin kuului osia, jotka myöhemmin siirrettiin muihin kuntiin (Elpeen neljännekunta, joka myöhemmin siirrettiin Nummen pitäjään). Toisaalta niistä puuttui osia, jotka vasta myöhemmin siirrettiin Vihtiin muista kunnista (Vihtijärven kylät Väirilä, Hiiskula, Niemi ja Vanhakylä siirrettiin Lopen kunnasta).

Lääninraja kulki kunnan halki länsi-itäsuunnassa, jolloin Raaseporin lääniin jäivät eteläiset kylät. Espoon hallintopitäjään kuuluivat Enäjärven piirikunta, Gumbölen piirikunta (johon Kortjärvi, Härkälä, Salmi, Ruskela ja Ollila kuuluivat) sekä Palajärven piirikunta (Tervalampi, Palajärvi ja Lusi). Lohjan hallintopitäjään kuuluivat Laakspohjan ja Vastalahden piirikunnat. Vihdin jakautuminen kahden läänin ja useamman pitäjän kesken oli voimassa vuoteen 1553 ja taas vuosina 1572-1600. Väli vuosina oli voimassa Kustaa Vaasan ajatus liittää Vihti, Pyhäjärvi ja Loppi suunniteltuun Helsingin lääniin. Kirkollisesti Vihti kuitenkin muodosti yhtenäisen seurakunnan. Tämä outo erillaisuus hallinnossa poikkeaa Suomessa yleisestä yhdenmukaisuudesta ja vaikeuttaa selvitysten tekoa.

Kaarlo Soikkelin Vihdin historiasta löytyy muitakin Ollilaa koskevia mielenkiintoisia asioita. Niinpä sivulla 294 kerrotaan, että Sorkin isäntä Sigfred Tuomaanpoika sai vuonna 1595 huojuunusta veroista. Sivulla 318 kerrotaan, että v:sta 1627 on tehty inventaari eri kylien olosuhteista. Tällöin sanotaan Ollilan osalta:

"Pellot jotenkin hyvät, jossain määrin kaskimaata, 2 talon kylä, niityt huonoja, alavia ja sammaleisia, jossain määrin tuohi- niini- ja tukkimetsää; humalatarha kotitarpeeksi; kalastetaan kylän alla olevassa järvessä; oli mylly."

Vihdin historian II osassa kerrotaan, että Isonvihan aikana kesällä 1713 venäläiset tulivat Vihtiin, jolloin esiintyi jonkin verran ryöstelyä. Lokakuussa tuli 3000 miehen venäläisjoukko, joka ryösti koko pitäjän lukuunottamatta Vanjärven kulmaa. Aukkaat olivat paenneet metsiin.

Ollilan kylän asuttaminen

Väinö Tannerin saama luettelo Isotalon ja Sorkin omistajista ei kerro kaikkea Ollilan kylän varhaisemmista vaiheista. Ei sitä saa selville myöskään Vihdin historiasta yllä selvitettyä tarkemmin. Lisävalaistuksen saamiseksi on mentävä alkulähteisiin. Vanhojen maakirjojen ja veroluetteloiden penkominen on kuitenkin vaativa ja aikaa vievä työ. Onneksi on muitakin mahdollisuuksia. Mainittu omistajaluettelo on tehty Suomen Asutuksen Yleisluettelon perusteella. Katsokaamme siis ensin, mitä tämä luettelo sanoo. Suomen Asutuksen Yleisluettelo (SAY) on Valtionarkistossa yleisön nähtävänä oleva kirjakokoelma, jonka foliokokoisille sivuille on käsin musteella kirjattu kaikki se tieto, mitä menneiltä vuosisadoilta on löydettävissä eri maa- ja veroluetteloista pitäjä- ja kyläkohtaisesti. Niinpä siitä löytyvät kaikki veroa maksavat tilat ja näillä verotuksen kohteena olevat ihmiset, yleensä omistaja perheineen, joskus myös palveluskuntineen ja alustalaisineen. Luettelo ei kuitenkaan ole yhtenäinen ja siinä saattaa olla outojakin aukkoja.

Ollila esiintyy ensimmäisen kerran aukeamalla, joka kertoo vuosista 1550-59. Kylän nimi oli tällöin Järvenpää (Jerffenpä). Järven toisessa päässä oli Salmenkylä, Kortjärven pohjoispuolella Ruskela (Ruskylä eli Ruskila). Järvenpäässä oli vuoden 1550 kohdalla merkintä:

Jerffenpä

Olof Mikelsson (ensimmäisenä oleva nimi on tavallisesti isäntä)

Nils Mårtensson

Mikel Persson

Henrik Henriksson

Lasse Bertelsson

Henrik Larsson

(v:sta 1558 lähtien Nils Mårtensson vaihtuu Nils Mikelssoniksi, mahdollisesti aikaisempi merkintä on ollut kirjoitusvirhe, jolloin mainittu Nils saattaisi olla isännän veli. Koska tältä ajalta ei ole kirkonkirjoja säilyneenä, ei asiaa voi tarkistaa niistä).

Merkintä viittaa siihen, että kylässä olisi ollut vain yksi talo. Ilmeisesti Liisa Poppiuksella on ollut käytössään tarkempia tietoja, koska hän luettelee omistajat v:sta 1540 sekä Isotalolle että Sorkille. Hänen mukaansa ylläoleva isäntä Nils Mikelsson (Niilo Mikonpoika) olisi ollut Sorkin omistaja kun taas Isotalon omistaja olisi ollut Mikko Laurinpoika, joka ei esiinny tutkimassani luettelossa.

Aukeamalla ajalta 1560-69 on Järvenpään asukkaina Olof Mikelsson, Tomas Nilsson ja Nils Nilsson, aukeamalla 1570-79 Olof Mikelsson ja Marcus Jönsson, joka viimeksimainittu vaihtuu v:sta 1577 nimeen Sigfrid Tomasson. Tämä on ilmeisesti sama Sorkin isäntä, joka Soikkelin Vihdin historian mukaan sai verohelpotuksia v. 1595. Tällä aukeamalla kylän nimenä on Ollila Järffepä. Aukeamalla 1580-99 (huom. pidennetty kausi) Olof Mikelsson jatkaa isäntänä v:een 1588, jonka jälkeen nimi vaihtuu Per Olssoniksi. Tämä saattaa olla edellisen poika (Olofsson kirjoitettiin yleensä Olsson). Koska Järvenpään nimi vaihtuu asteittain Ollilaksi Olof Mikelssonin pitkän isännöyden aikana, on luultavaa, että hänen käyttönimensä oli Olli ja että kylä sai hänen mukaansa uuden nimensä. Sigfrid Tomasson esiintyy koko kauden.

Aukeamalla 1600-1619 kylä esiintyy nimellä Ollila (Järvenpää). Asukkaiksi on merkitty Per Olofsson (1601), Erik Persson (1604, 1606), Sigfrid Tomasson (1601, 1606) ja Erik Mikelsson (1604). Kuten yleensä kirjassa, ei nytkään ole tehty merkintöjä kaikkien vuosien kohdalta. Ilmeisesti verokirjat uusittiin vain muutamien vuosien välein. Kaudelta 1620-33 ei koko Ollilaa tai Järvenpäää löydy. Kirjassa kaudelta 1634-1653 on aukamalle merkitty, että Ruskela ja Ollila on siirretty Espooseen. Kuitenkin aukeamalla on merkintä Ollilasta: Bertil Sigfridsson sjkl, sin h., Matz s. 1 dr. (tarkoittanee, että isäntä Bertil Sigfridsson oli sairaaloloinen ja että hänellä oli vaimo, poika Matti ja tytär. Espoon kirjasta ei Ollilaa löydy. V. 1636 on isännän paikalla Matz Bertilsson, lisäksi mainitaan 1 m. 2 qv. (1 mies ja 2 naista). Näiden lisäksi on mainittu Ryt. Erich Persson med sin h., Thomas s., 1 dr. Tilasta oli ilmeisesti muodostettu ratsutila. Soikkelin Vihdin historiassa mainitaan sivulla 380, että Ollilan kaksi taloa asetti ratsumiehiiä Jacob Erikssonin komppaniaan, Ruskelan kylä yhteensä yhden sekä korpraalin vapaa-talon käyttöön. Kirjan II osassa sivulla 106 mainitaan mm. että Ollilan Isotalo ja Sorkki olivat kumpikin ratsutiloja.

Näyttää siltä, että vaikka Ollilassa oli ainakin v:sta 1540 kaksi taloa, näitä on SAY:n kirjassa käsitelty yhteisesti kylänä, joten ylläluetelluissa merkinnöissä on ollut kummankin talon asukkaita. Näinollen yllä Ollilaan 1600-luvun aluussa kirjatuista henkilöistä Per Olofsson oli Isotalon isäntä Pekka Olavinpoika Liisa Poppiuksen luettelossa ja samoin Erik Persson oli Erkki Pekanpoika. Vastaavasti Sigfrid Tomasson oli Sorkin isäntä Sipi Tuomaanpoika. Sangen yleinen tapa suomentaa virallisten kirjojen ruotsinkieliset nimet sotkevat jonkin verran tulkintoja. Meidän on sangen vaikeaa päätellä, mitä nimiä aikoinaan käytettiin. Kun lapsi kastettiin, nimi annettiin luultavasti sen muotoisena kuin se kirkonkirjoihin merkittiin, mutta käyttönimi muodostui toiseksi. Talojen ja kylien nimistä voi kuitenkin tehdä päätelmiä. Ollila osoittaa, että virallisesti Olofiksi kirjattua henkilöä sanottiin Olliksi. Mutta käyttikö hän virallisesti nimeä Olavi? Miksi muuten Johan-nimiset käännetään Juhoksi, vaikka Aleksis Kivi käytti Seitsemässä veljeksessään muotoa Juhani?

Kun etenemme SAY:n luetteloissa 1600-lukua, löytyy Ollilasta merkintöjä vasta ajalta 1674-1793. Merkinnät on kuitenkin ylliviivattu ja kirjoitettu sulkuihin Espoo. Ylliviivatun merkinnän mukaan Ollilassa oli seuraavat asukkaat:

Mickel Thomasson, Maria, h., Henrik br., Karin h., Matti dg., Johan rytt., Hindrik Mattss., Anna h., Hindrik dg., Matts rytt.

Taas luettelossa ovat sekä Isotalon että Sorkin isäntäväki. Kuusi ensimmäistä nimeä kuuluvat Isotaloon, seuraavat Sorkkiin. Näemme, että kummassakin talossa oli ratsumies. Tultaessa 1700-luvulle sama käytäntö jatkuu. Kirjuri on nyt ottanut tavaksi kirjoittaa kylän nimi muotoon Ällila. V:sta 1729 talot on erotettu siten, että kylän nimellä on toinen, asukkaina emäntä Kristin, Jacob, Claes dr., Anna p. ja Margartea drg.h., toinen nimellä Särkj, jossa asuivat Chr. Christersson, vaimonsa Maria ja tyttärensä Karin. Nämä nimet eivät oikein sovi yhteen Liisa Poppiuksen luettelon kanssa. V:sta 1731 on Isotalon isännäksi merkitty Jacob Palm, jonka vaimona on edellinen emäntä Kristin. Emäntä oli ilmeisesti ottanut uuden miehen vanhan rusthollarin kuoltua. Talon nimi muuttuu Ollilasta Isotaloksi 1732. Sorkissa isännäksi on merkitty 1734 Matts Hidriksson, v:sta 1738 Hidir. Matzson. Nyt taas isännöisyys on Liisa Poppiuksen luettelon mukainen. Aukeamalla 1740-1759 Ollila jakaantuu selvästi kahteen taloon, Isotaloon ja Sorkkiin, edellisen isäntänä Jacob Palm, jälkimmäisen Hendrik Matzson.

Salmi on tähän aikaan ratsuväen upseerisäteri, isäntänä 1741-1749 majuri Hästesko, v:sta 1751 vänrikki Axel Henrik Lagerhjelm, edellisen isännän vävy. Salmella oli tähän aikaan neljä torppaa ja yksi kalastaja sekä useita renkejä ja piikoja. Vuosien 1760-1779 aukeamalla Ollilan molemmat talot, Isotalo ja Sorkki esiintyvät merkinnällä "rusthåll". Edelleen on merkintä, että v:sta 1778 Vihdistä erotettiin seuraavat kylät:

Hultia, Härkylä, Härkälä, Jättilä, Kåtkaniemi, Lahtis, Langila, Niemenkylä, Palojärvi, Ruskela, Salmis, Tervalampi, Tarkoila ja Ällila.

Kaudelta 1780-1809 puuttuvat mm. Ollila, Ruskela ja Salmi. Tältä ajalta ei SAY:ssa ole Espoosta tietoja, nämä päättyvät 1779. Siirrosta ei näissä ole merkintöjä.

SAY:n peittämältä kaudelta ei ole merkintöjä Ollilan kylän torpista, joten näitä alkoi ilmeisesti syntyä vasta myöhempänä aikana.

Rippikirjojen kertomaa

Kirkonkirjoihin kuuluvat rippikirjat on pidetty talokohtaisesti, joten niistä voi saada tarkempiakin tietoja kuin SAY:sta. Vihdin kohdalla näitä ei kuitenkaan ole vuotta 1737 aikaisemmalta kaudelta. Ensimmäisen, vuodet 1737-1743 peittävän rippikirjan tekijällä on ollut erittäin huolimaton ja vaikeasti luettava käsiala, joten sen lukeminen vaatisi erityistä pätevyyttä lukea vaikeita, vanhoja ja epäselviä tekstejä. Tämän kirjan merkinnät ovat myös hyvin puutteelliset, mutta kuitenkin selviää, että Ollilan Isotalon isäntänä oli Jacob Palm ja hänestä käyte-tään titteliä "rusthållare". Sorkin isäntänä on Matz Hinderesson. Rippikirja v:sta 1777 eteenpäin on kirjoitettu täydellisemmin ja paremmalla käsialalla. Tästä näemme, että Ollilan Isotalossa asuivat seuraavat henkilöt:

Johan Michelsson s. 1721

vaimo Stina Johansdr. s. 1731

lisäksi 9 henkilöä, osa ilmeisesti isäntäparin lapsia. Erikseen on kirjattu Isotalon rakuuna Henric Ericss. Ollström s. 1746 ja tämän vaimo Maja Johansdr. s. 1750

Sorkista on merkitty seuraavat:

Michael Johansson s. 1725

vaimo Stina Johansdr. s. 1731

lisäksi on kirjattu 15 henkilöä sekä erikseen Sorkin rakuuna Henrik Grönfors s. 1749 ja tämän vaimo Maija Matzdr. sekä vanha rakuuna Christer Sjöström, s. 1721.

Vasta rippikirjassa ajalta 1783-88 ilmestyy merkintä ensimmäisestä torpasta, Mahlamäestä, jossa asui Gustaf Winberg vaimonsa kanssa. Tämä Mahlamäki ei ilmeisesti ole sama, kuin edellä Soikkelin kirjassa mainittu kansan käyttämä nimi Isotalosta. Sijaitisivatko kumpikin lähekkäin nykyisen Mahlamäen tuntumassa?

Vuosina 1769-1775 Ollilan Isotalossa asui 28 henkeä, näiden joukossa rakuuna Matts Ahlberg (s.1726, k.1770). Isäntänä oli Johan Michelsson. Sorkissa asui 29 henkeä, näiden joukossa vanha rakuuna Christ. Sjöström ja v:sta 1774 uusi rakuuna Henrik Grönfors. Sorkin isäntänä oli Michel Johansson s. 1735, emäntänä Christin Johanssdr., s. 1731.

Mainittakoon, että Härkälä oli tähän aikaan puustellina, jossa asui kornetti Claes Munck.

Kaudella 1789-1796 nähdään asutuksen laajentuminen lähialueilla mm. siitä, että Ruskela on jakaantunut Ylitaloon ja Alastaloon, minkä lisäksi on vanhastaan olleen Sällin talon lisäksi mainittu Järvenpää ja Sillanpää. (On huomattava, että tämä Järvenpää ei ole aikaisemmin esiintynyt samanniminen tila, josta myöhemmin tuli Ollilan Isotalo). Isotalossa asui tällä kaudella 11 henkilöä, Sorkissa 15 sekä tämän lisäksi on erikseen mainittu 11, näiden joukossa myös rakuunat. Vanha rakuuna Henrik Grönfors kuoli 1790, uutena rakuunana on Fredrik Ström, s. 1760. Sorkin isäntä Michel Johansson kuoli 1789.

Kaudella 1796-1801 Isotalon isäntä Johan Mickelsson kuoli v. 1800 ja isännäksi tuli hänen poikansa Mickel Johansson. Sorkissa mainitaan ensimmäisenä Stina Johannisd., s. 1771. Yhteensä talossa asui 12 henkeä, mutta erikseen mainitaan Sorkin alaisena Mahlamäki, jossa nyt asui syytinkiläisiä sekä mahdollisesti rakuuna Frederik Ström perheineen. Juuri ennen Suomen sotaa kaudella 1802-1806 ei suurempia muutoksia näy, mutta sodan jälkeen muutos on suurempi. Kaudella 1807-1812 näemme seuraavat merkinnät:

Ollila Isotalo:

Michel Johannis Olin s. 14.7.1759

hu. Maja Lena Michaelis s. 1769

lisäksi 12 henkilöä. Erikseen ilmoitetaan näiden lisäksi rakuuna N:o 25 Joh. Ollström s. 1772

hu. Gretha Isaaci s. 1774

Ollila Sorkki 1/2 mantal

rusthållare Johan Henrici s. 30.5.1753

hu. Eva Stina Michaelis s. 14.11.1756, k. 25.10.1810

lisäksi kuusi lasta

Eropeldo Nybygge

Henric Henrici s. 13.6.1755 (tämä ilmeisesti Sorkin rusthollarin veli)

hu. Maria Michaelis s.3.1.1768

Sorki dragon N:o 26

Fredrik Ström s.31.7.1765, tullut Tenalasta (Tenholasta 1788)

hu. Brita Erici

siirtyivät syytinkiläisiksi armeijan hajottamisen jälkeen. Näiden henkilöiden yhteydessä mainitaan myös muita, ilmeisesti heidän sukulaisiaan. Kaikkien kohdalla on merkintä sv. (ei ole selvää tarkoittaako tämä, että olivat ruotsinkielisiä, mikä on hyvin mahdollista koska olivat tenholalaisia). Yksi näistä syytinkiläisistä kuoli 1808 Helsingin pitäjässä.

Seuraava rippikirja on vuosilta 1813-1820. Siinäkin mainitaan Isotalon rustholli,

1/2 manttaalia, rusthollarina Michael Jh^s Olin, s. 14.7.1759 Vihdissä ja vaimonsa Maja Lena Michaelis, s. 14.7.1759 Vihdissä. Lisäksi talossa asui kolme lasta sekä rusthollarinleski Christina Johansdr. s. 1753, renki Carl Loberg, piiat Helena Johansdr., Eva Danielsdr. ja Maja Andersdr. sekä renki Carl Magnus Ström. Erikseen mainitaan Isotalo, Järvenpää, jossa asui kuusi aikuista.

Sorkin rusthollissa, niinikään 1/2 manttaalia, asui rusthollarina Johannes Henrici s. 30.5.1755, k. 6.1.1814, uusi isäntä Michael Johannis, s. 3.10.1784, kuulutettu talollisentyttären (nimi epäselvä) kanssa 12.9.1813. Lisäksi talossa asui viisi uuden isännän sisarta sekä 11 muuta henkilöä.

Erikseen on merkitty Eropeldo Nybygge, isäntänä "rusthållarens bror Henricus Henrici", s. 13.6.1755 ja tämän vaimo Maria Michaelis s. 3.1. 1768 ja tytär Eva Henrici. Sorkkiin kuului lisäksi ent. rakuuna Fredrik Ström, s. 1765 Tenholassa ja tämän vaimo Birgitta Eriki s. 1758 ja poika Carl Magnus Fredrici s. 1797 sekä kolme muuta henkilöä. Lisäksi mainitaan "rotfattiga pigan" Liisa Michaelis, s. 1745.

Rippikirjassa vuosilta 1820-1826 mainitaan Isotalo Rusthåll, 1/2 manttaalia, isäntänä rusthollari Michael Johansson, s. 14.7.1759, k.1825, vaimonsa Maria Hel. Michelsdr. oli syntynyt 1765. Lisäksi talon kirjoilla oli 19 henkilöä, usealla sukunimi, joista mainittakoon nimet Loberg, Salmgrén ja Stolpe. Lisäksi on mainittuna Isotalo, Järvenpää Torp, jossa asuva torppari ja tämän vaimo olivat tulleet Nurmijärveltä. Torpan kohdalla oli viisi muuta nimeä, mm. rakuuna Ollström.

Sorkki mainitaan niinikään 1/2 manttaalin rusthollina, isäntänä rusthollari Michael Johannis, s. 3.10.1784, vaimonsa Hedda Lena Eriki. Aukeamalla on Sorkin kohdalla yhteensä 27 henkilöä, näiden niminä mm. Falk, Lind, Gren ja Ax. Erikseen on Eropeldo Nybygge, jossa asui Henric Henricsson, s. 13.6. 1755 Vihdissä, tämän vaimo Maria Michaelsdr., s. 3.11.1768 Vihdissä. Lisäksi Eropellossa asuivat pariskunnan tytär, poika ja piika. Sorkissa olivat kirjoilla myös ent. rakuuna, syytinkiläinen Fredric Ström vaimoineen. Sorkkiin oli nyt merkitty myös uusi alustalaistila, Uusikylä, missä asui 5 henkilöä. Tässä yhteydessä tulee nimi Olin ensimmäisen kerran esille, Johan Olin ja vaimo.

Seuraava rippikirja on vuosilta 1827-1833. Nyt Isotalon asukkaat ovat Olin-nimisiä. Talolla näyttää olevan kaksi torppaa, Järvenpää ja Korsbacka. Sorkin asukkaat ovat myös tässä kirjassa Olineja. Ilmeisesti kylän asukkaat, jotka ovat sukua keskenään ovat tällä kaudella omaksuneet Ollilan kylän mukaan sukunimekseen Olin. Sorkilla on kolme alustalaistilaa, Eropeldo Nybygge, Dragontorpet ja Nygård Torp. Seuraavassa rippikirjassa vuosilta 1834-1840 on entistä monipuolisempia tietoja. Isotalon vanhan rusthollarin leski Maria kuoli 11.12.1840. Isännöyttä hoiti "Rusthållarsonen Michael Olin". Hänen vaimonsa oli Siuntiossa 10.5.1796 syntynyt Johanna Lemström. Tilalla asui myös nuoren isännän veljet Gustaf ja Erik Olin, renki Carl Johan Loberg ja neljä piikaa. Isotalolla oli kaksi ns."spannmålstorp", (ilmeisesti muonamiehiä), Johan Lindström ja Johan Stolpe sekä syytinkiläisinä entinen rakuuna Johan Ollström perheineen sekä kaksi muuta syytinkiläistä. Cannelinin sanakirjan mukaan "spannmålstorp" on muona- eli jyvätorppari. Tietosanakirja ei tällaista tunne, olisikohan se sama kuin myöhempi muonamies? (joka kylläkin on ruotsiksi statare eli statkarl). Edelleen oli kaksi torppaa, Järvenpää ja Korsbacka.

Sorkkia isännöi rusthollari Michel Olin, s. 3.10.1789, sekä vaimo Hedda Lena, s. 30.6.1800. Tytär Fredrika Wilhelmina oli syntynyt 1823. Lisäksi oli renki Johan Stolpe sekä lampuuti Alexander Tallgren vaimoineen. Talossa oli neljä piikaa. Erikseen on merkitty talon kirjoihin vouti Johan Lind, "spannmålstorp" Nils Gran, satulaseppä Adolf Skön, leskimies Henrik Kran (?) ja piika Gustava Gran. Eropelto Nybyggen kirjoilla oli leski Maria Michelsdotter ja tämän poika ja tytär. Nygårdin torppa esiintyy edelleen.

Tultaessa seuraavaan rippikirjaan 1841-1847 on Isotalo halottu. Ensin tulee Isotalo, Öfvergård, 1/4 manttaalia, isäntänä Michel Olin. Sen jälkeen on merkitty Korsbacka Torp, jonka torpparina esiintyy Siuntiossa syntynyt Henrik Andersson ja Järvenpää Torp, torpparina Nummella syntynyt Kandolin. Sorkki on edelleen

1/2 manttaalin rustholli, ensimmäisenä ilmeisesti emännyyttä pitävä rusthollarin-leski Hedda Olin ja tyttärensä Fredrika Wilhelmina. Lampuodiksi ja rengiksi on merkitty Alexander Tallgren ja lampuodiksi Anders Grönroos. Viimeksimainitulla oli myös perhettä. Lisäksi on merkitty neljä piikaa. Talon kirjoilla oli myös "spannmålstorp" Johan Stolpe, suutari Erik Lindström sekä Adolf Selenius.

Eropelto on nyt muuttunut uudistalosta torpaksi, jossa asuu leski Maria Michelsdotter tyttärensä ja piian kanssa. Ilmeisesti lesken kuoltua on Eropeltoon muuttanut Gustaf Stolpe-niminen renki 1846. Merkintää että hän olisi torppari ei ole. Rajamäen torppaa hoiti torppari Nils Gran perheineen, mutta sinne on merkitty myös torpparina Gustaf Adolf Ollström, nimestä päätellen mahdollisesti aikaisemman rakuunan poika. Ennen Uutenatalona eli Nygårdina esiintynyt tila on nyt nimellä "Nygård Torp eller Sandbacka", joka tekee meille mahdolliseksi sen paikantamisen. Tätä torppaa hoiti Karjalohjalla 1784 syntynyt torppari Henrik Liljefors. Ilmeisesti hänen jälkeensä on torpparina Johan Fredr. Lindström, s. 1823 Vihdissä.

Viimeinen rippikirja peittää vuodet 1848-1854. Siinä esiintyvät tilat seuraavasti:

Isotalo Öfvergård 1/2 Rusthåll skatte, Rusth. Michel Olin
Isotalo Nedergård 1/2 usthåll skatte, Rusth. Erik Olin, s. 1801
Backstuga f.d.Dragon Johan Ollström, s.1772, k.1848
Korsbacka Torp (Övergårds torp)
Järvenpää Torp (Övergårds torp)
Sorki 1. Rusthåll skatte, Rusth. Carl Anders Olin, s. 1825
Rajamäki Torp
Eropeldo Torp
Nygård eller Sandbacka

Tästä voimme päätellä, että muut Sorkin tai Isotalon kummankin puolikkaan alaiset, Soikkelin mainitsevat torpat ovat syntyneet myöhemmin kuin 1854. Liisa Poppiuksen luettelon mukaan talot joutuivat pian tämän jälkeen uusille omistajille. Ylitalosta ei luettelossa ole merkintää Mikko Mikonpoika Olinin jälkeen, joka on merkitty omistajaksi 1824-1863. Alatalo on merkitty siirtyneeksi 1856 viimeisen Olinin lesken toiselle aviomiehelle Josef Schuggelle ja tämän jälkeen 1874 Kustaa Kustaanpojalle, jonka kohdalle Väinö Tanner on käsin merkinnyt: "Gustafsson, poika kenraali". Näinollen on luultavaa, että "nimenkääntäjät" ovat erehtyneet luulemaan sukunimeä Gustafsson patronyymiksi Kustaanpoika. Gustafssonilta Alatalo siirtyi 1910 Hyvinkään Tehtaat Oy:lle.

Sorkki jäi Karl Anders Olinin jälkeen 1890 perikunnalle ja siirtyi 1893 Söörnäisten Saha Oy:lle ja tämän kautta niinikään Hyvinkään Tehtaat Oy: lle, jolta Väinö Tanner osti kummatkin tilat 1924.

17. 11. 1989

Vihdin Ollilan
Isotalo-Alatalon ja Sorkin
omistajat vuodesta 1540.

Valtiovarainvaliokunnan puheenjohtajaa
Väinö Tanneria ystävällisestä tutustu-
miskäynnistä valtionarkistossa kiittää

SUOMEN ASUIKSEN YLEISLUETTELO

Luisa Toivola

I s o t a l o .

Mikko Laurinpoika	1540-1552
Olavi Mikonpoika	1553-1589
Pekka Olavinpoika	1589-1602
Erkki Pekanpoika	1605-1639
p:so Kerttu Tuomaantytär	
Tuomas Eerikinpoika	1640-1664
p:so Kaisa Simontytär	
Mikko Tuomaanpoika	1665-1702
p:so Marketta Juhontytär	
Juho Mikonpoika	1703-1728
p:so Kristiina Niilontytär	1728-1730
Jaakko Juhonpoika Palm, lesken II mies,	1730-1759
Juho Mikonpoika, ed. vävy,	1759-1785
p:so Liisa Juhontytär	
Mikko Juhonpoika Olin	1785-1824
p:so Maria Juhontytär	
Mikko Mikonpoika Olin	1824-1863
p:so Johanna Lemström	

Talo .halottu 1842, jolloin muodostui Ylitalo ja

A l a t a l o .

Eerik Mikonpoika Olin	1842-1856
p:so Johanna Fredrika Forsström	1856-1859
Josef Schugge, lesken II mies,	1859-1874
Kustaa Kustaanpoika	1874-1910
p:so Maria	
Hyvinkään Tehtaat Oy.	1910-1929
Väinö Tanner	1929-

S o r k k i .

Niilo Mikonpoika	1540-1554
Tuomas Niilonpoika	1555-1560
Niilo Niilonpoika	1561-1568
Markku Juhonpoika	1569-1571
Sipi Tuomaanpoika	1577-1612
Perttu Sipinpoika	1612-1635
Matti Pertunpoika	1636-1664
p:so Kerttu Juhontytär	
Heikki Matinpoika	1664-1694
p:so Anna	
Matti Heikinpoika	1695-1737
p:so Maria Eerikintytär	
Heikki Matinpoika	1737-1764
p:so Kristiina Juhontytär Palm	1764-1766
Mikko Juhonpoika Sorkista, lesken II mies	1766-1785
Juho Heikinpoika	1785-1814
p:so Eeva Stiina Mikontytär	
Mikko Juhonpoika Olin	1815-1833
p:so Hedda Leena Vihten	1834-1837
Perikunta	1837-1846
Karl Anders Mikonpoika Olin	1846-1890
p:so Manda	
Perikunta	1891-1893
Söörnäisten Saha Oy ja	1893-
Hyvinkään Tehtaat Oy.	-1924
Väinö Tanner	1924-